

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีสาระสำคัญต่างๆ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองด้านการเตรียมการและวางแผนการจัดโปรแกรมการเรียนร่วม การดำเนินการตามแผนงาน การติดตามประเมินผล และการส่งเสริมและสนับสนุน
2. เพื่อเสนอรูปแบบของการจัดระบบความร่วมมือของครูและผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีวิธีการดำเนินการดังนี้

- 1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วนำมากำหนดเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
- 1.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - 1.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ครู จำนวน 1 ฉบับ แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 1 ฉบับ และแบบสังเกตชั้นเรียนแบบบรรยายเหตุการณ์ที่สังเกต จำนวน 1 ฉบับ

1.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และวิเคราะห์หลักการ วิธีการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบความคิดที่ใช้ในการวิจัย

2) กำหนดข้อคำถามโดยครอบคลุมกรอบความคิดและขอบข่ายของการวิจัยที่กำหนดไว้ในแต่ละด้าน แล้วนำมาสร้างเป็นเครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต

3) นำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอนและผู้ปกครองที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จำนวน 10 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของภาษาและเวลาที่ใช้ แล้วจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

1.3 กำหนดประชากรและคัดเลือกตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 49 คน และผู้ปกครองของนักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 466 คน

1.3.1 ตัวอย่างประชากรครูที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดาด้วยการจับฉลาก โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ 50 ได้ตัวอย่างประชากรครู จำนวน 25 คน

1.3.2 ตัวอย่างประชากรครูที่ใช้ในการสังเกต ได้มาโดย

1) ผู้วิจัยแบ่งครูที่ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 2 ลักษณะ คือครูที่ให้ความร่วมมือสูงในการสัมภาษณ์ จำนวน 17 คน และครูที่ให้ความร่วมมือต่ำในการสัมภาษณ์ จำนวน 8 คน

2) คัดเลือกครูที่ให้ความร่วมมือสูงในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน และครูที่ให้ความร่วมมือต่ำในการสัมภาษณ์ จำนวน 2 คน โดยการสุ่มแบบธรรมดาด้วยการจับฉลากจากครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในข้อ 1)

1.3.3 ตัวอย่างประชากรผู้ปกครองที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้มาโดยเลือกจากชั้นของครูผู้สอนที่เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 25 ห้องเรียน แล้วสุ่มแบบธรรมดาด้วยการจับฉลาก ห้องเรียนละ 1 คน ได้ตัวอย่างประชากรผู้ปกครอง จำนวน 25 คน

1.3.4 ตัวอย่างประชากรผู้ปกครองที่ใช้ในการสังเกต ได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ โดยสังเกตผู้ปกครองที่ติดต่อกับครูในช่วงที่ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตชั้นเรียน พบว่ามีผู้ปกครองมาติดต่อกับครู จำนวน 31 คน

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือส่งถึงผู้บริหารหน่วยงาน ดำเนินการนัดเวลาสัมภาษณ์และสังเกต และดำเนินการสัมภาษณ์และสังเกต

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้ในเชิงปริมาณนำมาวิเคราะห์โดยรวบรวมแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ส่วนข้อมูลที่เป็นรายละเอียดคนนำมาสรุปแล้วเสนอในรูปแบบความเรียง

ตอนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบของการจัดระบบความร่วมมือของครูและผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

นำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองมาประมวลร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกต แล้วสร้างเป็นรูปแบบของการจัดระบบของความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนา
นักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เรียนร่วมในโรงเรียน
ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า

ความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง

1. ด้านการเตรียมการและวางแผนการจัดโปรแกรมการเรียนร่วม

ครูส่วนใหญ่ไม่เคยสำรวจความรู้ ความเข้าใจของผู้ปกครอง
เกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ไม่เคยเชิญผู้ปกครองเข้ารับการอบรม
เพื่อจะได้มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เคยเชิญ
ผู้ปกครองประชุมเพื่อรับทราบโปรแกรมการเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่
ก็เข้าร่วมประชุม แต่พบว่าครูไม่ได้อธิบายลงลึกถึงโปรแกรมการเรียนการสอน
เท่าที่ควร ส่วนใหญ่เป็นการอธิบายกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นสำคัญ และครู
ส่วนใหญ่เคยให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน แต่
ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ต้องการแสดงความคิดเห็นเพราะยังไม่ทราบแนวทางการ-
เรียนการสอนเท่าที่ควร

สาเหตุที่ครูไม่ค่อยได้มีการสำรวจความรู้ ความเข้าใจของ
ผู้ปกครอง ไม่เคยจัดอบรม หรือจัดประชุมแต่ไม่ได้อธิบายโปรแกรมการเรียนให้ชัด
เพราะครูไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารเท่าที่ควร ผู้บริหารไม่ค่อยมีความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ครูปกติในโรงเรียนก็เช่นกัน
การทำงานของครูการศึกษาพิเศษจึงมีลักษณะการทำงานคนเดียว เน้นแต่การเรียน
การสอน ไม่มีเวลาเตรียมการและวางแผนการทำงาน

2. ด้านการดำเนินการตามแผนงาน

ครูส่วนใหญ่ติดต่อกับผู้ปกครองสม่ำเสมอโดยการพูดคุยขณะมารับ-ส่งนักเรียน แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะติดต่อกับครูโดยการพูดคุยเฉพาะเวลาที่มีธุระเท่านั้น และผู้ปกครองที่พูดคุยก็เป็นคนเดิม การติดต่อกันทางโทรศัพท์หรือการเขียนจดหมายก็ติดต่อก็เมื่อมีธุระเช่นกัน ส่วนการติดต่อโดยการไปเยี่ยมบ้าน ครูส่วนใหญ่ไม่เคยไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเพราะไม่มีเวลา ครูทั้งหมดทราบวิธีการมาโรงเรียนและกลับบ้านของนักเรียน และรายงานตรงกับผู้ปกครองว่านักเรียนมาโรงเรียนไม่สายและขาดเรียนไม่บ่อย

ครูกับผู้ปกครองส่วนใหญ่รายงานตรงกันว่าผู้ปกครองทราบเนื้อหาที่เรียนในแต่ละวันของลูกจากการเปิดสมุดดู ผู้ปกครองไม่เคยเข้าสังเกตลูกในชั้นเรียนและไม่เคยช่วยสอนหรือดูแลนักเรียนในชั้นเรียนเพราะไม่มีเวลา คิดว่าสิ่งที่นักเรียนเรียนในขณะนี้ มีประโยชน์และเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ไม่เคยปรึกษากันเกี่ยวกับอนาคตของนักเรียน เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และรายงานตรงกันว่าผู้ปกครองทราบว่าลูกมีการบ้านจากการถามลูก มีการบ้านวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยทุกวัน การบ้านไม่ยาก นักเรียนยอมทำและไม่มีความกังวลใจในการทำบ้าน ครูทั้งหมดเคยลงโทษนักเรียนและผู้ปกครองทราบ ครูและผู้ปกครองทราบตรงกันว่านักเรียนถูกเพื่อนแกล้งและเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา และรายงานตรงกันว่านักเรียนอยากมาโรงเรียน

ครูกับผู้ปกครองส่วนใหญ่รายงานไม่ตรงกันเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองว่าครูคิดว่าผู้ปกครองทราบรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือเรียนหรือสมุดแบบฝึกหัดของนักเรียนจากการสอนการบ้าน แต่ผู้ปกครองทราบจากการเปิดดู ครูคิดว่าผู้ปกครองเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้ลูก แต่ผู้ปกครองให้ลูกเตรียมเอง ครูคิดว่าผู้ปกครองช่วยนักเรียนเตรียมตัวสอบโดยสอนทบทวนให้ แต่ผู้ปกครองให้นักเรียนทบทวนเอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ทราบรายละเอียดของข้อสอบและการประเมินผลการเรียนของ

นักเรียนแต่ครูคิดว่าผู้ปกครองทราบ ครูบอกว่าผู้ปกครองเคยบ่นว่าสอน
การบ้านไม่ได้ แต่ผู้ปกครองบอกว่าสอนการบ้านให้ลูกได้ และครูเห็นว่า
นักเรียนมีปัญหาพฤติกรรมอื่นๆ แต่ผู้ปกครองเห็นว่าไม่มีปัญหา

การติดต่อกับนักวิชาชีพรูและผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้
ติดต่อ บางส่วนที่ติดต่อครูนำข้อมูลจากนักวิชาชีพแจ้งให้ผู้ปกครองทราบหรือ
นำข้อมูลจากผู้ปกครองแจ้งให้นักวิชาชีพทราบ แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้แจ้ง

3. ด้านการติดตามประเมินผล

ครูและผู้ปกครองเคยปรึกษากันเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียน
แต่ส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะพูดคุย และจะคุยกันเฉพาะเวลาที่ครูและผู้ปกครอง
มาพบกัน หรือเวลาที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีปัญหา

4. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน

ครูทั้งหมดได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้าร่วม
กิจกรรมพิเศษ โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่มาร่วมด้วยตนเอง

ปัญหาของความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง

จากที่กล่าวมา สรุปปัญหาของความร่วมมือระหว่างครูกับ
ผู้ปกครองได้ดังนี้

1. งานความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองไม่ได้รับการระบุ
อย่างชัดเจนให้เป็นภาระงานอย่างหนึ่งของครูการศึกษาพิเศษ
2. ผู้บริหารบางโรงเรียนไม่ได้เน้นโครงการเรียนร่วมเข้าเป็น
ส่วนหนึ่งของงานในโรงเรียนอย่างสมบูรณ์และถาวร จึงไม่ได้ให้ความสำคัญ
และสนับสนุนอย่างจริงจัง

3. ครูการศึกษาพิเศษมีภาระงานอื่นหลายด้าน ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทในงานความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองได้

4. โครงสร้าง การใช้หลักสูตร และการบริหารโรงเรียนบางแห่ง ขัดแย้งกับหลักการหรือแนวคิดในการจัดการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในเรื่องความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง

5. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจำนวนมากขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทหน้าที่ของตนในการร่วมมือกับทางโรงเรียนเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนา นักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เรียนร่วมในโรงเรียน ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีประเด็นอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สภาพและปัญหาที่พบ

โดยภาพรวมครูกับผู้ปกครองมีความร่วมมือกันน้อยในการพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เห็นได้จากการปฏิบัติและความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของครูและผู้ปกครอง เช่น การส่งเสริมการเรียนของนักเรียนครูกคิดว่าผู้ปกครองเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้ลูก แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ลูกเตรียมเอง ครูกคิดว่าผู้ปกครองช่วยนักเรียนเตรียมตัวสอบโดยสอนทบทวนให้ แต่ผู้ปกครองให้นักเรียนทบทวนเอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ทราบรายละเอียดของข้อสอบและการประเมินผลการเรียนของนักเรียนแต่ครูกคิดว่าผู้ปกครองทราบและครูกเห็นว่านักเรียนมีปัญหาพฤติกรรมที่ต้องแก้ไข แต่ผู้ปกครองเห็นว่าไม่มีเป็นต้น การปฏิบัติและความเข้าใจที่ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันของครูและ

ผู้ปกครองก่อให้เกิดผลเสียเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้เด็กเกิดความสับสน และไม่สามารถพัฒนาเด็กไปในแนวทางเดียวกันได้ ศรียา นิยมธรรม (2534) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่าครูและผู้ปกครองจำเป็นต้องคาดหวังอย่างเดียวกันเกี่ยวกับตัวเด็ก ทางบ้านและโรงเรียนต้องวางแผนให้สอดคล้องกัน ตรงกับประมวญ ดิศจิตยสัน (2532) ที่กล่าวไว้ว่าที่โรงเรียนเด็กได้รับการฝึกอย่างใดที่บ้านก็ควรเป็นเช่นนั้น นอกจากนี้ยังพบว่าครูบางคนคิดว่าการสอนเป็นเรื่องเฉพาะของครูกับนักเรียน ผู้ปกครองไม่มีความรู้และความสามารถที่จะช่วยเหลือครูในเรื่องการเรียนการสอนได้ ครูบางคนคิดว่าการที่ผู้ปกครองเข้ามาสังเกตการสอน เข้ามาช่วยสอนหรือดูแลนักเรียนในชั้นเป็นเรื่องที่น่ารำคาญหรือเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ซึ่งในทางที่ถูกต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในชั้นเรียนของผู้ปกครองเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงความจำเป็นไปในโรงเรียน ผู้ปกครองสามารถสังเกตวิธีฝึกทักษะที่ครูสอนเด็ก เห็นว่าลูกของตนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างไร เด็กและครูมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ปัญหาการปฏิบัติและความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของผู้ปกครองและครูก็จะได้เบาบางลง (ศรียา นิยมธรรม, 2534) ดังนั้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติในความร่วมมือของครูและผู้ปกครองเป็นไปในแนวทางเดียวกันจึงควรมีการวางแผนการเรียนที่มีระบบ มีการดึงผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมให้มาก ซึ่งตรงกับเรโนลด์ และเบิร์ช (Reynolds and Birch, 1977 อ้างถึงใน ผดุง อารยะวิญญู , 2533) ที่กล่าวว่าโรงเรียนควรมีความพร้อมก่อนการจัดการเรียน ควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและรับรู้เกี่ยวกับการเรียน ความร่วมมือของครูกับผู้ปกครองก็จะสามารถทำให้ประสบผลสำเร็จได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ได้

2. ผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่มีต่อความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่ามีปัจจัยภายนอกตัวครูและผู้ปกครองที่มีผลกระทบเป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้เกิดการดำเนินการความร่วมมือระหว่างครูกับ

ผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นไปอย่างไม่ราบรื่นเท่าที่ควร ดังต่อไปนี้คือ

1) ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารไม่ค่อยมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนร่วม เห็นได้จากนโยบายต่างๆ ของโรงเรียน เช่น การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ครึ่งหนึ่งของโรงเรียนจัดประชุมร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งแจ้งโปรแกรมการเรียนเหมือนเด็กปกติ แต่ที่จริงแล้วนโยบาย วิธีการ และเทคนิคที่ใช้ในการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะแตกต่างจากเด็กปกติ ผู้ปกครองของเด็กพิเศษต้องทราบนโยบายและการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ (ประภฤติ พูลพัฒน์, 2534) การประชุมร่วมกับผู้ปกครองเด็กปกติจึงเป็นการจำกัดสิ่งที่ผู้ปกครองเด็กพิเศษควรจะได้ทราบเพื่อนำไปพัฒนาเด็ก การเรียนการสอนของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาครูกับผู้ปกครองต้องติดต่อกันอย่างใกล้ชิด ครูต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ผู้ปกครองต้องแจ้งว่าลูกเป็นอย่างไรขณะอยู่ที่บ้านให้ครูทราบเพื่อครูได้นำข้อมูลมาเปรียบเทียบและจะช่วยเหลือนักเรียนได้ทันที่ แต่นโยบายของบางโรงเรียนไม่อนุญาตให้ผู้ปกครองรับ-ส่งนักเรียนที่ห้องเรียน ทำให้ครูกับผู้ปกครองไม่ได้ติดต่อกัน นอกจากนี้โรงเรียนทุกโรงเรียนไม่ได้จัดอบรมผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทำให้ผู้ปกครองบางคนไม่เข้าใจลูกเลี้ยงดูและปฏิบัติไม่ตรงกับสภาพและแนวทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับวิธีการของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและการจัดการเรียนร่วม เพื่อสามารถสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่ครูได้และสามารถติดต่อประสานงานกับบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ปกครองเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2534) ซึ่งตรงกับคำกล่าว

ของสมลักษณ์ นรพัลลภ (2535) ว่า การจัดการเรียนร่วมจะประสบผลสำเร็จได้ทีนั้นจะต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากผู้บริหารโรงเรียน

2. ภาระงานของบุคลากร

ในการจัดการเรียนร่วมที่จะให้ประสบผลสำเร็จนั้น บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนต้องมีความเข้าใจ เห็นความจำเป็นและได้มีส่วนร่วมในการทำงานมีการประสานงานที่ดีระหว่างบุคลากร (ผดุง อารยะวิญญู, 2533) ครูจะต้องทำงานประสานกันและร่วมมือกันอย่างดีระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับครูปกติ (ศรีริยา นิยมธรรม, 2534) แต่จากการศึกษาพบว่าครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการในการจัดการเรียนร่วมแต่ฝ่ายเดียว ทำให้กิจกรรมบางอย่างที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนร่วมขาดหายไป เพราะครูการศึกษาพิเศษไม่มีความสามารถและไม่มีเวลาที่จะทำงานที่เกี่ยวข้องได้ แต่เพียงฝ่ายเดียว เห็นได้จากครูส่วนใหญ่ติดต่อผู้ปกครองไม่สม่ำเสมอ ไม่ได้ทำหลักฐานการประเมินพัฒนาการของนักเรียนที่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน ไม่ได้พัฒนานักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ โรงเรียนจึงต้องสนับสนุนโดยระบุเงื่อนไขงานของบุคลากรในแต่ละฝ่ายโดยมีโครงการเรียนร่วมเป็นงานส่วนหนึ่งในโรงเรียน ไม่ใช่เป็นส่วนย่อยที่แยกออกมาและต้องดูแลตนเอง โดยไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคลากรอื่นในโรงเรียน

3. การตั้งงบประมาณ

ในการจัดการเรียนร่วมความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง เกิดขึ้นในหลายรูปแบบ เช่น การโทรศัพท์ การประชุม อบรม การสังเกต การสอนหรือช่วยสอน การส่งต่ออันกวิชาชีพ การดำเนินการติดต่อเหล่านี้ต้องใช้งบประมาณ จากการศึกษาพบว่าครูไม่ได้ดำเนินการบางเรื่องหรือดำเนินการน้อย เห็นได้จากครูไม่ค่อยโทรศัพท์ติดต่อกับผู้ปกครอง ไม่ค่อยติดต่อกับ

นักวิชาชีพทั้งนี้เพราะขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ ดังนั้นควรมีการจัดสรรงบประมาณให้โครงการเรียนร่วมอย่างยุติธรรม แต่ทั้งนี้เงินที่ทางราชการจัดสรรให้อาจมีจำกัดและไม่เพียงพอแก่การดำเนินงาน ผู้บริหารหรือบุคลากรที่รับผิดชอบจำเป็นต้องมีความสามารถในการเขียนโครงการหรืองบประมาณ เพื่อให้หน่วยงานอื่นเห็นประโยชน์และความจำเป็นในการจัดสรรงบประมาณให้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534)

4. การใช้หลักสูตร

จากการศึกษาพบว่า การเรียนการสอนของนักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาใช้หลักสูตร การวัดผลและการประเมินผลเหมือนเด็กปกติ ทำให้นักเรียนขาดโอกาสที่จะพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไม่สามารถเรียนวิชาการต่างๆ ได้เท่ากับเด็กปกติ ไม่สามารถที่จะเรียนวิชาการในชั้นสูง จึงไม่จำเป็นต้องฝึกทักษะที่เป็นพื้นฐานของการเรียนต่อ แต่ควรได้รับการฝึกทักษะการดำรงชีวิต (life skills) และการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ (vocational education) มากกว่า (ดารณี ธนะภูมิ, 2532) จึงควรมีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพที่แท้จริงของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตลอดจนปรับการประเมินผลให้เหมาะสมกับเด็ก เพราะถ้าเด็กได้รับการฝึกอบรมที่ถูกต้อง ประสพการณ์ทั้งหมดที่จัดไว้ตามลำดับขั้นตอนในหลักสูตรเป็นไปเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้สามารถใช้ความสามารถอันจำกัด และความถนัดที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ เด็กก็จะพัฒนาได้ตามศักยภาพที่มีอยู่

ข้อเสนอแนะสำหรับครูและผู้ปกครอง

1. ครูและผู้ปกครองควรมีการศึกษาบทบาทของตนในการพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อจะได้ร่วมมือกันพัฒนาเด็กได้ถูกต้องทางยิ่งขึ้น
2. ครูและผู้ปกครองควรนำข้อมูลไปใช้เป็นพื้นฐานในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้ในแนวทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการ เรียนร่วมในหน่วยงานของตน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำรูปแบบของการจัดระบบความร่วมมือของครูกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้ และสามารถปรับปรุงหรือนำเสนอรูปแบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านอื่นๆ เช่น ทางการมองเห็น ทางการได้ยิน และทางร่างกาย เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นกรณีศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดยิ่งขึ้น

จากการศึกษาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน ประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยพบว่าความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองยังไม่บรรลุ วัตถุประสงค์เท่าที่ควร อาทิเช่น ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้ความร่วมมือดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึง นำเสนอรูปแบบการจัดระบบความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนา นักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วยส่วนประกอบ ดังนี้คือ วัตถุประสงค์ แนวเหตุผล หลักการ เงื่อนไขภายนอก บุคลากรใน- รูปแบบ การดำเนินการ และการประเมินผลการใช้รูปแบบและโครงการ 6 โครงการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแบบของการจัดระบบความร่วมมือของครูและผู้ปกครองในการพัฒนา นักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ชื่อรูปแบบ

รูปแบบของการจัดระบบความร่วมมือของครูและผู้ปกครองในการพัฒนา
นักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยให้การพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นไป
ในทางเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนอันจะส่งผลให้เด็กได้พัฒนาเต็มตาม
ศักยภาพ

2. เพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองให้สามารถช่วย
พัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้ในแนวทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ

แนว เหตุผล

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าความร่วมมือ ความเข้าใจระหว่างครู กับผู้ปกครอง เป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าต่อการช่วยเหลือเด็กให้มีความเจริญงอกงาม ตามสมรรถวิสัย โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านนี้มาก หากครูและผู้ปกครองไม่ช่วยเหลือเด็กระยะแรกเริ่ม ไม่ เกี่ยวข้องกัน พัฒนาการของเด็กจะถอยหลังได้ง่าย และอาจมีพฤติกรรมที่ ไม่พึงประสงค์ ครูที่เข้าใจเด็กในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ จะสามารถวางแผนการ ศึกษาในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ผู้ปกครองที่ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน ของโรงเรียนและความเจริญก้าวหน้าของเด็กก็จะเป็นผู้ช่วยสนับสนุนและคอย ช่วยเหลือในการเติบโตและพัฒนาการทางการศึกษาได้เป็นอย่างมาก เด็กก็มีความคงที่ในอัตราการเจริญเติบโตทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนทำให้เด็กมีโอกาส มากขึ้นในการเจริญเติบโต มีข้อตกลงที่กล่าวไว้ว่าครูควรเป็นผู้รับผิดชอบในการ สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ดำเนินการติดต่อกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ให้ข่าวสารที่ดีแก่ผู้ปกครองเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ ผู้ปกครองมาร่วมงานให้มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าตนเองมีความสุขในการทำงาน ทำให้ความสัมพันธ์เป็นไปอย่างเป็นกันเอง แสดงปฏิภิกิริยาในการติดต่ออย่างมี คุณค่า ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี นอกจากนี้การดึงผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น การเขียนจดหมาย การโทรศัพท์และการประชุม ก็สร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น แก่ครูและผู้ปกครองได้ ส่วนผู้ปกครองก็ต้องมีการติดต่อกับครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ ร่วมมือกันแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือในเรื่องใดๆ ก็ตาม ควรให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน เพราะความร่วมมือและเอาใจใส่ของ ผู้ปกครองก็เป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อเด็กเช่นกัน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างครูกับ ผู้ปกครองที่เกิดจากความร่วมมือกันย่อมมีประโยชน์แก่เด็กเป็นอย่างมาก

ในปัจจุบันความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองของนักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนโครงการเรียนร่วม เขตกรุงเทพมหานคร ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร มีอุปสรรคทำให้ไม่เกิดความร่วมมือหรือมีความร่วมมือน้อยอยู่หลายประการ อาทิเช่น ปัญหาเรื่องหลักสูตร การขาดแคลนงบประมาณ ภาระงานของครู ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนของผู้ปกครอง การขาดการประสานงานที่ดีระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้ความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงนำเสนอรูปแบบการจัดระบบความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หลักการ

1. การพัฒนาเด็กทุกคนรวมทั้งเด็กพิเศษ ซึ่งในที่นี้คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชน ไม่จำกัดเป็นหน้าที่เฉพาะของครูการศึกษาพิเศษ และ/หรือผู้ปกครองของเด็กพิเศษเท่านั้น
2. งานจัดการทางการศึกษาพิเศษเป็นหน้าที่หนึ่งของโรงเรียนปกติ เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสมแก่เด็กพิเศษตามสิทธิอันพึงได้ของเด็ก โรงเรียนปกติจึงต้องจัดโครงสร้างการบริหารที่รวมงานการศึกษาพิเศษเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำของโรงเรียน
3. ผู้ปกครองของเด็กพิเศษเป็นผู้ที่มีโอกาสจะช่วยพัฒนาเด็กพิเศษได้เป็นอย่างดีเพราะเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลโดยตรงต่อเด็ก จึงจำเป็นต้องได้รับความรู้และการสนับสนุนให้เข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรหลานของตนอย่างเต็มความสามารถ

4. การให้ความรู้และส่งเสริมให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง และเข้าร่วมมือกับทางโรงเรียนในการพัฒนาเด็กพิเศษเป็นหน้าที่โดยตรงของทางโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมจึงต้องรวมงานนี้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำของโรงเรียนด้วย

เงื่อนไขภายนอก

ในการที่จะให้รูปแบบนี้ประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการตามเงื่อนไขภายนอกรูปแบบ ซึ่งมีประเด็นใหญ่ๆ 2 ประเด็นคือ

1. การใช้หลักสูตร
2. นโยบายทางการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม ในด้าน
  - 2.1 ภาระงานของบุคลากร
  - 2.2 งบประมาณ

1. การใช้หลักสูตร

การเรียนการสอนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในขณะนี้ใช้หลักสูตรของเด็กปกติที่เน้นด้านวิชาการ ซึ่งโดยปกติแล้วกลวิธีในการเรียนและการจำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะแตกต่างจากนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต้องการการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม ต้องการได้รับการฝึกทักษะเพื่อการพัฒนาเต็มที่ แต่เมื่อใช้หลักสูตร ใช้ข้อสอบ ใช้วิธีวัดประเมินผลที่เน้นด้านวิชาการเหมือนนักเรียนปกติ ทำให้ผู้ปกครองสับสนไม่ทราบจะพัฒนาลูกไปในทางใด นักเรียนก็ขาดโอกาสที่จะพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องได้เต็มที่ วิธีที่ใช้ตลอดจนกิจกรรมและสื่อหลายสิ่งของเด็กเรียนไม่เป็นประโยชน์แก่เด็ก เพราะเด็กไม่สามารถศึกษาต่อในระดับสูง และขณะเดียวกันเด็กกลับขาดโอกาสฝึกทักษะที่จำเป็นต้องการอยู่รอดอย่างราบรื่นในสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำรงชีวิตที่เด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาไม่อาจเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เช่นเดียวกับเด็กปกติส่วนใหญ่ การเรียนการสอนของเด็กก็ไม่ได้มีการปรับให้

เหมาะสมกับสภาพที่แท้จริงของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปรับหลักสูตรและการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลที่ปรับให้เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยเฉพาะมิใช่เป็นหลักสูตรและการเรียนการสอนของนักเรียนปกติที่ใช้อยู่ในขณะนี้

2. นโยบายทางการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม

2.1 ภาระงานของบุคลากร

ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาครูต้องมีการดำเนินการตั้งแต่เริ่มกระบวนการ ไม่ใช่มีหน้าที่ในการสอนเพียงอย่างเดียว ครูต้องมีการดำเนินการหลายอย่าง เช่น สืบหาความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็กประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา การเชิญผู้ปกครองมาประชุม การให้ความรู้กับผู้ปกครอง การให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้ลูกเรียน เพื่อจะได้ร่วมมือกับผู้ปกครองพัฒนาการเรียนของเด็กได้ แต่ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินการในสิ่งที่กล่าวมาได้เนื่องจากสาเหตุใหญ่คือ ไม่มีเวลา นอกจากนี้ครูบางคนให้สาเหตุว่าทำไม่ได้เพราะเป็นบุคลากรทางการศึกษาพิเศษคนเดียวในโรงเรียน ไม่มีความสามารถที่จะจัดประชุม จัดอบรม หรือจัดกิจกรรมต่างๆ ถ้าโรงเรียนไม่ช่วยเหลือ เข้าถึงเย็นก็ใช้เวลากับนักเรียน บางครั้งต้องแก้ปัญหาให้ครูปกติที่สอนนักเรียนของตนเองที่เข้าไปเรียนร่วม ครูปกติไม่เข้าใจเด็กพิเศษ มีการลงโทษ มีการว่ากล่าวจนนักเรียนไม่ยอมมาโรงเรียน ครูต้องตามแก้ปัญหา ภาระงานตกอยู่ที่ครูคนเดียวซึ่งเป็นส่วนย่อยในโรงเรียนที่ทุกคนรู้ว่ามียู่ในโรงเรียนแต่ไม่ได้สนใจ เมื่อความรับผิดชอบมากทำให้หน้าที่หลักก็ทำไม่ได้ไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะการประเมินพัฒนาการของนักเรียน ครูส่วนใหญ่ไม่ได้ทำหลักฐานการประเมินที่เป็นรูปแบบชัดเจน ประเมินโดยใช้เกณฑ์ของนักเรียนปกติ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมของนักเรียนก็ไม่ค่อยมีเพราะครูไม่สามารถทำงานคนเดียวได้ ปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดอุปสรรคในการพัฒนานักเรียนที่มีความ

บกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนจึงต้องสนับสนุนโดยระบุเงื่อนไขงานของบุคลากรในแต่ละฝ่ายโดยมีโครงการเรียนร่วมเป็นงานส่วนหนึ่งในโรงเรียน ไม่ใช่เป็นส่วนย่อยที่แยกออกมาและต้องดูแลตนเองโดยไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคลากรอื่นในโรงเรียน ถ้าทุกฝ่ายในโรงเรียนช่วยกันการเรียนร่วมจะประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

2.2 งบประมาณ

การพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารโรงเรียน ที่ต้องให้การสนับสนุนโครงการเรียนร่วม ครูที่สอนนักเรียนปกติและนักเรียนปกติต้องรู้วิธีปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ต้องรู้การปฏิบัติตนในชั้นเรียนร่วม และผู้ปกครองที่ต้องให้ความร่วมมือกับครู โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองซึ่งเป็นหัวใจในการพัฒนานักเรียน ความร่วมมืออาจเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบ เช่น การเขียนจดหมาย การโทรศัพท์ การประชุม การเชิญผู้ปกครองมาสังเกต การสอนหรือช่วยสอน การสาธิตการสอนฯ รวมทั้งความร่วมมือของครู ผู้ปกครองและนักวิชาชีพที่ต้องมีการติดต่อประสานงานกันอย่างสม่ำเสมอ และการติดต่อกันจะดำเนินไปอย่างไรบ้างไม่ได้ถ้าขาดงบประมาณสนับสนุน การเขียนจดหมายถึงกันต้องใช้กระดาษหรือแบบฟอร์ม การโทรศัพท์ต้องเสียค่าบริการ การประชุม การสาธิตการสอนต้องใช้จ่ายในเรื่องการบริการ เครื่องดื่ม การใช้วีดิทัศน์ นอกจากนี้การจัดป้ายนิเทศ การแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องทางสติปัญญาก็ต้องเสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งการติดต่อกับนักวิชาชีพที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ ค่าพาหนะในการไปติดต่อ หรือแม้แต่แบบฟอร์มในการส่งต่อ การดำเนินการในการติดต่อจำเป็นต้องใช้ งบประมาณ ครูส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าการติดต่อกับผู้ปกครองในบางเรื่องที่ไม่ได้ปฏิบัติเพราะขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารในเรื่องที่กล่าวมา ดังนั้นโรงเรียน

จำเป็นต้องสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอให้แก่โครงการเรียนร่วม การจัด
การศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมจึงจะสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป เงื่อนไขภายนอกที่จำเป็นต่อการจัดระบบความร่วมมือ

1. ต้องมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับหลักสูตรให้มีการพัฒนาและ/
หรือปรับหลักสูตรของนักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดย
เฉพาะ และมีการวัดและประเมินผลการดำเนินงานในการเรียนการสอนที่
สอดคล้องกับหลักสูตรพิเศษหรือหลักสูตรปกติที่ได้รับการปรับแล้ว

2. ต้องมีการกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้เน้นงานการศึกษา
พิเศษเป็นส่วนหนึ่งของงานทั้งหมดในโรงเรียนโดย

2.1 กำหนดบทบาทหน้าที่หรือภาระงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการศึกษา
พิเศษให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน

2.2 จัดงบประมาณให้แก่การดำเนินงานในโครงการเรียนร่วม
อย่างยุติธรรม

บุคลากรในรูปแบบ

บุคคลที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ คือ บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และ
นักวิชาชีพ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บุคลากรในโรงเรียน ประกอบด้วยบุคลากรที่สำคัญ 3 ฝ่าย คือ
ผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูปกติ นอกจากนี้หากได้รับความร่วมมือ
จากครูทุกคนก็จะทำให้การดำเนินงานต่างๆ ราบรื่นขึ้น

2. ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มักจะเป็นพ่อแม่
ของนักเรียนแต่ในครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่มีความรู้หรือไม่มีเวลา อาจอาศัยพี่ของ
นักเรียนหรือญาติคนอื่นๆ ที่มีความเข้าใจ มีความสนใจ และมีเวลาที่จะร่วมมือกับ
โรงเรียนในการพัฒนาเด็ก

3. นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ แพทย์ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักโสตสัมผัสวิทยา นักอรรถบำบัด และนักจิตวิทยาคลินิก ทั้งนี้เด็กบางคนอาจไม่มีความจำเป็นต้องรับบริการเสริมจากนักวิชาชีพบางประเภท เด็กบางคนจำเป็นต้องได้รับไม่เช่นนั้น การพัฒนาจะเป็นไปได้ยากและหยุดชะงักได้

คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. บุคลากรในโรงเรียน

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 2) ตระหนักถึงความสำคัญในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 3) สร้างทัศนคติที่ดีแก่ครูในเรื่องนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 4) สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 5) นิเทศการเรียนการสอนและติดตามผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- 6) จัดการด้านงบประมาณเพื่อจัดเป็นโครงการช่วยเหลือหรือสนับสนุนการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 7) จัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับครูในการทำงานร่วมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

1.2 ครูการศึกษาพิเศษ และครูปกติ ควรมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 1) เป็นคนใจเย็น มีความอดทน และมีความตั้งใจจริง

- 2) มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่นๆ ที่จะให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนได้
- 3) ทราบดีเกี่ยวกับจิตวิทยาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อสามารถตระเตรียมกระบวนการเรียนรู้ เสริมสร้างประสบการณ์และกิจกรรมต่างๆ ให้แก่นักเรียนได้เหมาะสม
- 4) คึกขานักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นรายบุคคล เพื่อสะดวกในการวางแผนช่วยเหลือและวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน
- 5) จัดทำประวัตินักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นรายบุคคล
- 6) ให้ความรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อเป็นการฝึกทักษะและเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 7) ช่วยชี้แนะหรือแนะนำการเลือกอาชีพแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทั้งนี้ให้พิจารณาให้สอดคล้องและไม่ขัดต่อสภาพของนักเรียน และสามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้
- 8) หาโอกาสให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้เข้าไปเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในบางวิชาตามความเหมาะสม
- 9) หาโอกาสให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้แสดงความสามารถ และส่งเสริมความสามารถของนักเรียนให้เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป เพื่อนักเรียนจะได้มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง
- 10) ติดต่อกับผู้ปกครองและนักวิชาชีพ (ถ้าจำเป็น) อย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกันส่งเสริมและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 11) เป็นสื่อกลางระหว่างบ้านกับโรงเรียน ผู้ปกครองกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมืออันดีระหว่างกัน

2. ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) มีความเข้าใจในความต้องการพื้นฐานของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 2) พยายามส่งเสริมสุขภาพจิตของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพราะสุขภาพจิตมีส่วนสำคัญและมีความสัมพันธ์กับสุขภาพกายอย่างยิ่ง
- 3) เมื่อพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีปัญหาด้านอารมณ์หรือปัญหาทางด้านพฤติกรรม ผู้ปกครองต้องรีบพาลูกไปพบนักวิชาชีพในด้านนั้นๆ เพื่อแก้ไขปัญหาให้ทันการ
- 4) ติดต่อกับโรงเรียนและครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้า ปัญหา ความสามารถ และเรื่องอื่นๆ เพื่อร่วมมือกันแก้ไข ปัญหา และพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้ถูกต้อง
- 5) เมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนด้วยความเต็มใจ
- 6) เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและคำแนะนำระหว่างครูกับนักวิชาชีพ เพื่อช่วยในการพัฒนาเด็กของทุกฝ่ายสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3. นักวิชาชีพ ควรมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 1) มีความรู้และความสามารถในสาขาวิชาชีพของตน และสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะในการพัฒนาเด็กให้แก่ครูและผู้ปกครองได้
- 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถประสานงานกับทางโรงเรียนและทางบ้านได้อย่างราบรื่น
- 3) ให้ความช่วยเหลือในการบำบัดรักษา ให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหาต่างๆ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 4) ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเมื่อทางโรงเรียนขอความช่วยเหลือ

5) ติดตามและประเมินผลการช่วยเหลือ

6) ประสานงานกับครูและผู้ปกครอง เพื่อแนะนำเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินการเพื่อให้ความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองได้ผลดีจะต้องทำเป็นระบบและจริงจัง มีขั้นตอนการดำเนินการแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ๆ ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ร่วม
- ขั้นที่ 2 การดำเนินการตามแผนงาน
- ขั้นที่ 3 การติดตามประเมินผล
- ขั้นที่ 4 การส่งเสริมและสนับสนุน

ในการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวสามารถทำได้หลายวิธีตามความเหมาะสมของบริบท โดยอยู่บนหลักการการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม เพื่อแก้ปัญหาภาระงานของครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรอื่นในโรงเรียนตามสภาพและปัญหาที่ได้สำรวจมา รูปแบบนี้ได้นำเสนอโครงการย่อยในแต่ละขั้นตอนเพื่อเป็นแนวทางและอำนวยความสะดวกแก่ครู ดังนี้

ขั้นตอนที่	โครงการ เสนอแนะ
1. การเตรียมการและวางแผนการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ร่วม	1. การให้ความรู้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน 2. การประชุมนิเทศผู้ปกครองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ขั้นตอนที่	โครงการ เสนอแนะ
2. การดำเนินการตามแผนงาน และ	3. การส่งต่อและประสานงานกับ นักวิชาชีพ
3. การติดตามประเมินผล	4. รายงานประจำเดือน 5. การแก้ปัญหาพฤติกรรมและการ เรียนรู้
4. การส่งเสริมและสนับสนุน	6. ผู้ปกครองอาสา ไม่มีปัญหาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับบ้าน

การดำเนินงานเรื่องความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและบ้านไม่ได้จำกัดอยู่เพียง 6 โครงการที่เสนอแนะนี้เท่านั้น ผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ ครูปกติ ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถพัฒนาโครงการอื่นๆ อีก เพื่อช่วยให้การพัฒนาเป็นไปราบรื่น โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีความพร้อมอาจจะพัฒนาไปได้ถึงความร่วมมือวางแผนการศึกษารายบุคคล (IEP) ซึ่งในรูปแบบนี้ไม่ได้นำเสนอเพราะตามสภาพและพื้นฐานของความเป็นจริงของโรงเรียนเรียนร่วมส่วนใหญ่ยังไม่สามารถทำได้ บ้านและโรงเรียนยังไม่มีความพร้อมทั้งในลักษณะการทำงานยังขาดการวางแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบและผู้ปกครองไม่เคยมีโอกาสร่วมรับรู้การเรียนของลูก โครงการทั้ง 6 โครงการที่นำเสนอจึงเป็นโครงการพื้นฐานในการที่จะพัฒนาโครงการอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต่อไป

การประเมินผลรูปแบบ

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองควรมีการติดตามประเมินผลทั้งระหว่างดำเนินงานและทุกปลายปีการศึกษาเพื่อปรับปรุงแผนงานปีต่อไปให้สมบูรณ์ขึ้น